

Υπόθεση C-607/21

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

30 Σεπτεμβρίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Conseil d'État (Βέλγιο)

Ημερομηνία της απόφασεως του αιτούντος δικαστηρίου:

14 Σεπτεμβρίου 2021

Αναιρεσείουσα:

XXX

Αναιρεσίβλητο:

État belge

1. Αντικείμενο και στοιχεία της διαφοράς:

- 1 Στις 25 Ιουλίου 2011, η αναιρεσείουσα, μαροκινής υπηκοότητας, εισήλθε στη βελγική επικράτεια.
- 2 Στις 21 Σεπτεμβρίου 2011, υπέβαλε αίτηση χορήγησης άδειας διαμονής ως ανιούσα Βέλγου υπηκόου (του υιού της).
- 3 Στις 21 Οκτωβρίου 2011, η αίτησή της απορρίφθηκε για τον λόγο ότι ο νόμος δεν χορηγεί πλέον οικογενειακή επανένωση στους ανιόντες Βέλγων υπηκόων.
- 4 Στις 26 Ιουνίου 2015, η αναιρεσείουσα υπέβαλε νέα αίτηση χορήγησης άδειας διαμονής ως μέλος της οικογένειας πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήτοι της N. E.K., ολλανδικής υπηκοότητας, η οποία προέβη σε δήλωση συμβίωσης με τον υιό της αναιρεσείουσας, η οποία παρελήφθη από τον ληξίαρχο του Anderlecht (Βέλγιο) στις 11 Φεβρουαρίου 2005.
- 5 Στις 28 Σεπτεμβρίου 2015, η αίτησή της απορρίφθηκε.

- 6 Στις 14 Απριλίου 2016, το Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο επιλύσεως διαφορών επί υποθέσεων αλλοδαπών, Βέλγιο) απέρριψε την προσφυγή της.
- 7 Στις 9 Νοεμβρίου 2017, η αναιρεσείουσα υπέβαλε νέα αίτηση χορήγησης άδειας διαμονής, ως μέλος της οικογένειας πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήτοι της N. E.K., δυνάμει του άρθρου 40bis του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 σχετικά με την είσοδο στην επικράτεια, τη διαμονή, την εγκατάσταση και την απομάκρυνση των αλλοδαπών.
- 8 Στις 2 Μαΐου 2018, η αίτησή της απορρίφθηκε, για τον λόγο ιδίως ότι τα έγγραφα που κατατέθηκαν ως αποδεικτικά της απορίας της (μεταξύ άλλων η μαροκινή φορολογική δήλωση και η μαροκινή βεβαίωση απορίας, οι οποίες χρονολογούνται από το 2011) και ως αποδεικτικά της οικονομικής βοήθειας που της παρέχεται από την οικογένεια (η οποία αποτελείται από τον υιό της και τη N. E.K.) με την οποία δηλώνει ότι επιθυμεί να επανενωθεί (οι αποδείξεις αποστολής χρηματικών ποσών του 2010 και του 2011) είναι πολύ παλαιά για να αποδείξουν τη συντήρησή της στη χώρα καταγωγής της πριν από την υποβολή της αίτησης οικογενειακής επανένωσης. Προσέτι, τίποτε στις αποδείξεις αγοράς, στο τιμολόγιο πώλησης, στις υπενθυμίσεις για την πληρωμή λογαριασμών και στη βεβαίωση ταξιδιωτικής ασφάλειας της Maroc Assistance Internationale αποδεικνύει ότι οι δαπάνες αυτές καταβλήθηκαν από την οικογένεια με την οποία δηλώνει ότι επιθυμεί να επανενωθεί.
- 9 Με απόφαση της 30ής Αυγούστου 2019, το Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο επιλύσεως διαφορών επί υποθέσεων αλλοδαπών) απέρριψε την προσφυγή που άσκησε η νυν αναιρεσείουσα. Υπενθύμισε κατ' αρχάς ότι το Δικαστήριο αποφάνθηκε, στην απόφαση της 9ης Ιανουαρίου 2007, Jia (C-1/05, EU:C:2007:1), σχετικά με την οδηγία 73/148/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1973, περί καταργήσεως των περιορισμών στη διακίνηση και στη διαμονή των υπηκόων των κρατών μελών στο εσωτερικό της Κοινότητας στον τομέα της εγκαταστάσεως και της παροχής υπηρεσιών, ότι «[...] ως “συντηρούμενο” νοείται το μέλος της οικογένειας κοινοτικού υπηκόου εγκατεστημένου σε άλλο κράτος μέλος κατά την έννοια του άρθρου 43 ΕΚ, στην περίπτωση που έχει ανάγκη της οικονομικής υποστηρίξεως αυτού του υπηκόου ή του συζύγου του προς κάλυψη των στοιχειωδών αναγκών του στο κράτος καταγωγής ή προελεύσεως αυτού του μέλους της οικογένειας κατά τον χρόνο που ζητεί να του επιτραπεί η συμβίωσή του με τον υπήκοο αυτόν». Το Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο επιλύσεως διαφορών επί υποθέσεων αλλοδαπών) αποφάσισε, εν προκειμένω, ότι η προϋπόθεση περί «συντηρήσεως» του άρθρου 40bis του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 σχετικά με την είσοδο στην επικράτεια, τη διαμονή, την εγκατάσταση και την απομάκρυνση των αλλοδαπών πρέπει, συνεπώς, να νοηθεί, υπό το πρίσμα της προμνησθείσας απόφασης, ότι αφορά το γεγονός ότι η αιτούσα συντηρούνταν στη χώρα καταγωγής πριν μεταβεί στο Βέλγιο. Έπεται επίσης ότι δεν αρκεί, προκειμένου να θεωρηθεί ότι ο αιτών άδεια διαμονής συντηρείται από το μέλος της οικογένειας με το οποίο δηλώνει ότι επιθυμεί να επανενωθεί, το γεγονός ότι το τελευταίο διαθέτει ή συγκατοικεί με άτομο που διαθέτει επαρκείς

πόρους, αλλά πρέπει ο αιτών να αποδείξει ότι του ήταν αναγκαία η υλική στήριξη του συντηρούντος κατά τον χρόνο της αίτησης.

- 10 Με δικόγραφο της 3ης Οκτωβρίου 2019, η αναιρεσείουσα ζήτησε από το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Βέλγιο) την αναίρεση της τελευταίας απόφασης.

2. Επίδικες διατάξεις:

A. *Το δίκαιο της Ένωσης*

Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ

- 11 Το άρθρο 2 ορίζει τα εξής:

«Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

2) «Μέλος της οικογένειας»:

α) ο/η σύζυγος·

β) ο/η σύντροφος με τον/την οποίο/α ο πολίτης της Ένωσης έχει σχέση καταχωρημένης συμβίωσης, βάσει της νομοθεσίας κράτους μέλους, εφόσον η νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής αναγνωρίζει τη σχέση καταχωρημένης συμβίωσης ως ισοδύναμη προς τον γάμο, και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στην οικεία νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής,

γ) [...]

δ) οι συντηρούμενοι απευθείας ανιόντες καθώς και εκείνοι του/της συζύγου ή του/της συντρόφου, όπως ορίζεται στο στοιχείο β). [...]

B. Το βελγικό δίκαιο

Νόμος της 15ης Δεκεμβρίου 1980 σχετικά με την είσοδο στην επικράτεια, τη διαμονή, την εγκατάσταση και την απομάκρυνση των αλλοδαπών.

12 Το άρθρο 40bis ορίζει τα εξής:

« [...]

§ 2. Ως μέλη της οικογένειας του πολίτη της Ένωσης θεωρούνται τα ακόλουθα πρόσωπα:

[...]

4° οι ανιόντες και οι ανιόντες του κατά τα στοιχεία 1° ή 2° συζύγου του ή συντρόφου του, οι οποίοι συντηρούνται από αυτούς και οι οποίοι τους συνοδεύουν ή πηγαίνουν να τους συναντήσουν·».

3. Θέσεις των διαδίκων:**A. Η αναιρεσείουσα**

13 Η αναιρεσείουσα επισημαίνει ότι το Δικαστήριο διευκρίνισε την έννοια του «συντηρούμενου» προσώπου σε πολλές αποφάσεις του. Απαιτεί πραγματική εξάρτηση που χαρακτηρίζεται από το ότι η υλική στήριξη του μέλους της οικογένειας εξασφαλίζεται από τον πολίτη της Ένωσης που άσκησε το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας ή από τον σύζυγό του. Εξάλλου, η ανάγκη υλικής στήριξης πρέπει να υφίσταται στο κράτος καταγωγής ή προέλευσης του ανιόντος κατά τον χρόνο που ζητεί να επανενωθεί με τον πολίτη της Ένωσης. Η νομολογία αυτή διαμορφώθηκε σε ένα πλαίσιο στο οποίο η υποβολή της αίτησης χορήγησης άδειας διαμονής είναι πρακτικώς ταυτόχρονη της αναχώρησης από τη χώρα καταγωγής. Εν προκειμένω, η αναιρεσείουσα υπενθυμίζει ότι εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής το 2011 και ότι υπέβαλε την πρώτη αίτηση χορήγησης άδειας διαμονής ως ανιούσα Βέλγου υπηκόου λίγες ημέρες αργότερα. Υπέβαλε εν συνεχεία άλλες αιτήσεις χορήγησης άδειας διαμονής το 2015 και το 2017. Υποστηρίζει ότι, προκειμένου να διασφαλίζεται πρακτική αποτελεσματικότητα του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας, και στο μέτρο που η κατάσταση εξάρτησης πρέπει να εκτιμηθεί στη χώρα προέλευσης, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την υλική εξάρτηση στη χώρα καταγωγής κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, χωρίς η πάροδος του χρόνου να δύναται να μεταβάλει την ποιότητα των αποδεικτικών στοιχείων αυτών. Εκτιμά ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η οποία κατέληξε σε αντίθετη διαπίστωση, αντιβαίνει στο άρθρο 40bis, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του νόμου της 15ης Δεκεμβρίου 1980 και ιδίως στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2004/38 και ότι θα πρέπει αν μη τι άλλο να υποβληθούν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο.

B. Το αναιρεσίβλητο

- 14 Το αναιρεσίβλητο εκτιμά ότι ο λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος στο μέτρο που αντλείται από παράβαση της οδηγίας 2004/38 και η αναιρεσείουσα ζητεί από το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά σχετικά με την αποδεικτική ισχύ των κατατεθέντων εγγράφων. Καταλήγει εξ αυτού του λόγου στο συμπέρασμα ότι τα προτεινόμενα προδικαστικά ερωτήματα δεν είναι λυσιτελή για την επίλυση της διαφοράς.

4. Εκτίμηση του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας)

- 15 Το Conseil du contentieux des étrangers (συμβούλιο επιλύσεως διαφορών επί υποθέσεων αλλοδαπών) απέρριψε την προσφυγή της νυν αναιρεσείουσας για τους λόγους ότι η έννοια του «συντηρούμενου» προσώπου πρέπει, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, να εξετάζεται λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης που υφίσταται στη χώρα καταγωγής κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης χορήγησης άδειας διαμονής και ότι τα έγγραφα που κατέθεσε η νυν αναιρεσείουσα αφορούν την κατάστασή της κατά το 2011 και όχι κατά το 2017, χρόνο κατά τον οποίο υπέβαλε την επίδικη εν προκειμένω αίτηση.
- 16 Με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2019, *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Οικογενειακή επανένωση – Αδελφή του πρόσφυγα)*, C-519/18, EU:C:2019:1070, η οποία εκδόθηκε σχετικά με την οδηγία 2003/86/EK του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, στην οποία ωστόσο παραπέμπει ρητώς στην ερμηνεία που δόθηκε στην «προϋπόθεση κατά την οποία το μέλος της οικογένειας πρέπει να συντηρείται από τον αιτούντα την επανένωση στο πλαίσιο της οδηγίας 2004/38/EK», το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι:

«47 [...] η ιδιότητα του μέλους της οικογένειας το οποίο “συντηρείται” από πολίτη της Ένωσης, φορέα του δικαιώματος διαμονής, προϋποθέτει ότι αποδεικνύεται κατάσταση πραγματικής εξαρτήσεως. Η εξάρτηση αυτή απορρέει από μια πραγματική κατάσταση που χαρακτηρίζεται από το ότι η υλική στήριξη του μέλους της οικογένειας εξασφαλίζεται από τον φορέα του δικαιώματος διαμονής (αποφάσεις της 19ης Οκτωβρίου 2004, *Zhu και Chen*, C-200/02, EU:C:2004:639, σκέψη 43· της 8ης Νοεμβρίου 2012, *Iida*, C-40/11, EU:C:2012:691, σκέψη 55· της 16ης Ιανουαρίου 2014, *Reyes*, C-423/12, EU:C:2014:16, σκέψεις 20 και 21, καθώς και της 13ης Σεπτεμβρίου 2016, *Rendon Marin*, C-165/14, EU:C:2016:675, σκέψη 50).

48 Προκειμένου να καθορίσει εάν υπάρχει τέτοια εξάρτηση, το κράτος μέλος υποδοχής οφείλει να εκτιμήσει εάν, λαμβανομένης υπόψη της οικονομικής και κοινωνικής του καταστάσεως, το μέλος της οικογένειας δεν είναι σε θέση να καλύψει τις στοιχειώδεις ανάγκες του. Η ανάγκη υλικής στήριξεως πρέπει να υφίσταται στο κράτος καταγωγής ή προελεύσεως του μέλους της οικογένειας κατά τον χρόνο που ζητεί να του επιτραπεί να εγκατασταθεί με τον πολίτη της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 9ης Ιανουαρίου 2007, *Jia*, C-1/05, EU:C:2007:1,

σκέψη 37, καθώς και της 16ης Ιανουαρίου 2014, Reyes, C-423/12, EU:C:2014:16, σκέψεις 22 και 30).»

- 17 Το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) εκτιμά ότι εφόσον ο αλλοδαπός, ο οποίος επιθυμεί να επωφεληθεί από την οικογενειακή επανένωση, ευρίσκεται από πολλών ετών στο έδαφος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο πολίτης της Ένωσης με τον οποίο ζητεί να του επιτραπεί να επανενωθεί και έχει υποβάλει ανεπιτυχώς αιτήσεις επανένωσης, όπως εν προκειμένω, η ερμηνεία του Δικαστηρίου δεν παρέχει, ωστόσο, τη δυνατότητα να καθοριστεί αν η απαίτηση περί συντήρησης πρέπει να εκτιμηθεί λαμβανομένης υπόψη μιας κατάστασης σαφώς προγενέστερης της υποβολής της αίτησης ή αν πρέπει κατ' ανάγκην να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα της κατάστασης που υφίσταται κατά τον χρόνο υποβολής της εν λόγω αίτησης.

5. Τα προδικαστικά ερωτήματα:

- 18 Τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα υποβάλλονται στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

«1. Πρέπει, στο πλαίσιο της εξέτασης της έννοιας του συντηρούμενου προσώπου κατά το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2004/38/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ, να λαμβάνεται υπόψη η κατάσταση ενός αιτούντος που ευρίσκεται ήδη στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο συντηρών;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να αντιμετωπίζεται διαφορετικά ο αιτών που ευρίσκεται νομίμως στο έδαφος του εν λόγω κράτους από τον αιτούντα που ευρίσκεται παρανόμως σε αυτό;

3. Έχει το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2004/38/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ, την έννοια ότι ο άμεσος ανιών, προκειμένου να μπορεί να θεωρηθεί ως συντηρών και να εμπίπτει συνεπώς στον ορισμό του «μέλους της οικογένειας» που περιλαμβάνεται στη διάταξη αυτή, μπορεί να επικαλεστεί κατάσταση πραγματικής υλικής εξάρτησης στη χώρα καταγωγής η οποία αποδεικνύεται από έγγραφα τα οποία ωστόσο, κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης χορήγησης δελτίου μόνιμης διαμονής από τον αιτούντα ως μέλος της οικογένειας Ευρωπαίου πολίτη, έχουν

εκδοθεί προ πολλών ετών για τον λόγο ότι η αναχώρηση από τη χώρα καταγωγής και η υποβολή της αίτησης χορήγησης δελτίου μόνιμης διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής δεν συμπίπτουν χρονικά;

4. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, ποια είναι τα κριτήρια που παρέχουν τη δυνατότητα εκτίμησης της κατάστασης υλικής εξάρτησης αιτούντος που ζητεί να επανενωθεί, ως ανιών, με Ευρωπαϊό πολίτη ή τον σύντροφο του τελευταίου, χωρίς να του έχει χορηγηθεί άδεια διαμονής κατόπιν αίτησης που υποβλήθηκε αμέσως μετά την αναχώρησή του από τη χώρα καταγωγής;»

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ